

2017-01-18

Svenska FN-förbundets yttrande över Migrationsverkets förslag till standard för handläggning av ärenden rörande gifta barn i asylprocessen

Sammanfattning

Svenska FN-förbundet uttrycker sitt stöd till initiativet att utarbeta en standard för handläggning av gifta asylsökande barn. Det är av största vikt att identifiera barn i utsatta situationer och att skapa en enhetlig åtgärdsplan inom myndigheten. Det är glädjande att resurser läggs på att kartlägga problemet med barn- och tvångsäktenskap och att frågorna debatteras offentligt. Det kan i bästa fall leda till åtgärder som stärker skyddet mot barnäktenskap i Sverige.

Förslaget till en enhetlig standard innehåller flera genomtänkta delar. Två områden vi särskilt vill tillstyrka är:

- tillämpning av individuell handläggning av gifta barn oavsett principen att hålla samman familjer i skyddsprocessen
- skyldighet för den som möter barn i handläggningen att uppmärksamma om barnet är gift oavsett om barnet söker asyl med eller utan vårdnadshavare.

Vi menar dock att Migrationsverket i sin standard för handläggning av asylärenden bör gå längre genom att tillämpa en standard där både orosanmälan och social utredning görs till socialtjänsten då en asylsökande person under 18 år visar sig vara gift. Vår utgångspunkt är att barn aldrig kan samtycka till äktenskap. Vi anser, i likhet med vad Barnombudsmannen har framhållit i debatten, att alla barnäktenskap måste betraktas som tvångsäktenskap och därmed ogiltigförklaras, oavsett om äktenskapet anses vara giltigt i det land det ingåtts. Detta är också i linje med FN:s allt mer aktiva arbete mot barnäktenskap, senast uttryckt i de globala målen.

FN-förbundets arbete mot barn- och tvångsäktenskap

Svenska FN-förbundet samordnar ett nätverk av frivilligorganisationer som sammanställer parallellrapporter till MR-rådet och till FN:s övervakningskommittéer i samband med att Sverige förhör om sina MR-åtaganden. Rättigheter för barn, flickor och kvinnor spelar här en viktig roll. Genom vårt projekt Flicka stöder vi UNFPA:s arbete för kvinnors och flickors

rättigheter i Etiopien. FN-förbundet leder också ett nätverk mot barnäktenskap som består av företrädare för Svenska kyrkan, tjej- och kvinnojourer samt andra organisationer. Kontakter finns också med företrädare för andra religiösa samfund.

Ogiltigförklarande av barnäktenskap med hänvisning till tvång

Enligt svensk lag betraktas äktenskap som ingåtts utomlands generellt som giltigt om det är giltigt i den stat det ingicks och om makarna saknar tidigare anknytning till Sverige. Ett nyanlänt barn som är över 15 år kan folkbokföras som gift om barnet saknar tidigare anknytning till Sverige. Samtidigt finns möjlighet att ogiltigförklara äktenskap som ingåtts med tvång.

Vi menar att ett barn aldrig kan samtycka till äktenskap och att det därför är rimligt att i enlighet med svensk lag betrakta samtliga äktenskap där någon av makarna är under 18 år som ogiltiga. Svenska FN-förbundet anser liksom Barnombudsmannen att lagen om vissa internationella rättsförhållanden ger utrymme för tolkning där barnäktenskap kan likställas med tvångsäktenskap och därmed ogiltigförklaras. Vi förordar därför att Migrationsverket i sin standard för handläggning av asylärenden tillämpar denna tolkning och utgår från principen om att en person under 18 år inte kan betraktas som gift i Sverige.

Orosanmälan, social utredning och anvisning

Migrationsverkets utgångspunkt för standard vid handläggning av asylsökande bör vara att upprätta en orosanmälan till socialtjänsten om en person under 18 år är gift. Vi delar inte Migrationsverkets uppfattning att barn inte nödvändigtvis far illa av att vara gifta. Tvärtom anser vi att en social utredning med ett fördjupat ansökningssamtal är påkallat i samtliga fall upp till 18 års ålder.

Om det gifta barnet är under 15 år stöder vi förslaget att en polisanmälan alltid ska göras. Oavsett vad som framkommer i samband med fördjupade ansökningssamtal eller en social utredning anser vi att barnet måste placeras på ett separat boende.

Om barnet är mellan 15 och 18 år och i samband med den sociala utredningen uttrycker en önskan om att bo tillsammans med sin partner bör det finnas utrymme för Migrationsverket att ge klartecken för gemensamt boende. Däremot finns ingen anledning för vare sig Migrationsverket, Skatteverket eller socialtjänsten att erkänna ett äktenskap som involverar barn oavsett vilket land det ingåtts i. Personer som har sin hemvist i Sverige och som uttryckligen vill gifta sig har möjlighet att ingå äktenskap och folkbokföras som gifta efter 18 års ålder.

Förbättrad samverkan

FN:s barnkonvention slår fast att alla personer under 18 år är barn och enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna får ingen giftas bort mot sin vilja. Om Sverige ska gå före i det internationella arbetet måste regeringen prioritera frågan både nationellt och globalt.

Migrationsverket spelar en viktig roll för att förstärka samhällets möjligheter att samtala om och gripa in när risk för barn- och tvångsäktenskap föreligger. Också enskilda bör uppmuntras att göra en insats. Personal i alla berörda sektorer – skola, socialtjänst, polis och

det övriga rättsväsendet – måste få kompetensutveckling och stöd för att kunna hantera frågorna.

Barn- och tvångsäktenskap är ett utbrett problem och alla barn som bor eller kommer till Sverige ska veta att samhället står på deras sida. Genom att tillämpa en enhetlig standard för handläggning av ärenden kan Migrationsverket bidra till en bred samhällsdialog, ett förutsägbart regelverk och en tryggare tillvaro för alla barn som bor i Sverige.